پێشکەشکردن:

نووسەری ((هونەری یادەوەری تۆمارکردن)) دەرچووی کۆلێژی کشتوکاڵ- زانکۆی بەغدایە. لە ئەنجامی کارکردنی لە بواری ژینگە و رووەکپارێزی و هەنگداریدا، زۆرینەی گوند و شارۆچکەکانی کوردستان گەڕاوە، بەدەم کارەکانییەوە، زاراوەی پەتی و رەسەنی کوردی، بابەتی پوخت و نایابی فۆلکلۆری کۆکردووتەوە.

سەردانی ولاتانی ئوردەن و ئێران و سووریا و سعودیە و لوبنان و ئیتاڵیا و ئەڵمانیا و نەمسا و هۆڵەندایشی کردووە.

بیست ساڵێك لەگەڵ نووسەردا لە وەزارەتی کشتوکاڵ و لە گۆڤاری کشتوکاڵدا بەیەکەوە هاوکار بووین. ئەم برایە لە بەڕێوەبردنی کارەکانیدا کارامە و بە بڕشتە، تابڵێی مرۆڤێکی دەست رەنگینە، سادە و هاریکار و زۆرکار کەم گوفتار و یەکبارە. لە ئەنجامی متمانە و خۆشەویستییەوە، من بەرهەمە دەستنووس و چاپکراوەکانی دەبینم. نووسەر بەپێی پێویستی میللەتەکەی، بابەتە زانستی و ئەدەبییەکان هەڵدەبژێرێت. لەگەڵێك بواری جۆراوجۆردا بەرهەمی پوخت و نایابی خستۆتەوە، ئەوەی گوتمان لەم بەرهەمانەی دەردەکەون کە بەشێکیان لە ژێر زنجیرە ناوی (لە هەر بابەتەی ئاورێك)دا، بڵاوکراونەتەوە، پەرتووکەکانی بەدەگمەن لەبازاڕدا دەبیندرێن، مشووری چاپکردنەوە و ناردنە بازاڕیشیان ناخوات. نموونەی پەرتووکەکانی:

- چل و دوو پەرتووك و نامیلکەی بە تەنیا یا لەگەڵ هاریکارانی چاپکردووە، لە ساڵانی ۱۰-۲۰۱۱ دا شەش پەرتووکی بۆ پرۆگرامی خوێندنی پیشەیی — پۆلەکانی ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ی کشتوکاڵ، ئامادە کردووە. پەرتووکە نایابەکانی لە بواری زانستییەکانی کشتوکاڵدا: ((دەردە کشتوکاڵییەکان و بنەماکانی چارەسەرکردنیان)). بە کوردی و بە عەرەبی، (۷۹٦) لاپەڕەیە، لەلایەن رێکخراوی کشتوکاڵ و خۆراکی جیهانییەوە لە ساڵی (۲۰۰۳)دا چاپ و بڵاوکراوەتەوە.
- ((دەرد و نەخۆشییەکانی رووەك- الامراض والآفات النباتية))، بە کوردی و بە عەرەبی، دوو بەرگە و (۱۱۲۲) لاپەڕەیە، لەلایەن رێکخراوی کشتوکاڵ و خۆراکی

جیهانییەوە، لە ساڵی (٢٠٠٣)دا چاپ و بڵاوکراوەتەوە. ئەوەی جێگەی ئاماژەیە، وێڕای ئەوەی بابەتێکی بایەخدارە و پڕیەتی لە بابەتی زانستی سەردەم و زاراوی کوردی ڕەسەن و دەگمەن و فەرهەنگی، هێندەیش بە کارامەیی داینراون و وەریگێڕاون، نازاندرێت، ئاخۆ کوردییەکەی کردۆتە عەرەبی یا بە پێچەوانەوەیە، بە پێی ئاگاداری من عەرەبییەکەی لە زۆرینەی زانکۆکانی عێراق و وڵاتانی عەرەبیدا، سەرچاوەی زانستی بایەخدارن و جێگەی خۆیان کردۆتەوە. پسپۆڕانی بواری پاراستنی ڕووەك، وەك سەرچاوەیەکی زانستی لە دانانی کتێبەکانیاندا و لە توێژینەوە زانستییەکانیاندا بەکاری دێنن.

- هەنگ بەخێوکردن، لە (٢٠٠١)دا بە کوردی و لە (٢٠٠٣) دا بە عەرەبی چاپکراوە و ٦٨٨ لاپەڕەیە.
- شەخەڵی داربەڕوو (٢٠٠٤) ڕۆمان ٢٤٠ لاپەڕە. ژانی ژینگە (٢٠٠٦) ڕۆمان. ترمێسك،کورتە ڕۆمان.
- ئەستێرە و خاك، هۆنراوە، یەك پارچە ئەدەبی بەرەنگاری حەفتاکان و هەشتاکانی سەدەی ڕابردووە.
- بەرکوتێکی مەتەڵی فۆلکلۆری کوردی، (٢٠٠٥)، کۆکردنەوە و توێژینەوە و ڕەخنەگرتن و بەراوردکردنە لە بواری فۆلکلۆردا. ٢٦٤ لاپەڕە
- فەرهەنگ و فۆلکلۆر.
- لیکۆڵینەوە لە ئەدەبی منداڵان. پلان، کۆچیرۆکی منداڵانە (٢٠٠٩ و ٢٠١٠).
- مرۆڤاو، پەخشانی هونەرییە (٢٠١٠).
- ژوانگەی مێژوو، نۆڤلێت، ئەدەبی بژاردەیە. (١٧٠) لاپەڕە
- هونەری یادەوەری تۆمارکرن. بابەتێکی هونەری بەپێز و خۆشمەزە و مێژوویەکی ئەکادیمییە.
- دەیان گوتار و لێکۆڵینەوە و بەرهەمی دیکەی نووسەر، لە گۆڤارەکانی کشتوکاڵ، رامان، کاروان، ئاسۆی فۆلکلۆر، نووسەری نوێ، هەرێمی کوردستان... دا بلاوکراونەتەوە.

هەرچەندە لێرەدا دەرفەتی شیکردنەوە و بەڵگە هێنانەوە نییە بەڵام دەکرێت بە کورتی بڵێم:

کە لە سەرەتای نۆهەدەکاندا دەستنووسی ڕۆمانی شەخەڵی دار بەڕوویم خوێندەوە. بۆم دەرکەوت نووسەر خوێندەوارێکی چاك و گەڕیدەیەکی وشیار و بە ئاگایە، کوردیزانێکی بە سەلیقە و بیرتیژکی دووربین و چاوگەورەیەکی بە وردەیە، ڕۆشنبیرێکی زانا و هەستیارێکی دانا و نووسەرێکی ڕەوان و ڕەوانبێژ و خەیاڵ فراوان و بەتوانایە.

کورتە رۆمانی (ژوانگەی مێژوو) و رۆمانی (سەراوبن) یشم خوێندۆتەوە کە هێشتا چاپی نەکردوون، بەرهەمی کوردانەی پەتی و پوختی جێگەی گومان نییە، ئەگەر هەوڵەکانی نووسەر لەبری ئەم هەنگاوە گەورە و بازبازێنەدا، لە تاکە بوارێکدا چڕبکرابوایەوە، ئەوا بۆ ئەو ئاسانتر و کەم شەکەتیتر دەبوو (پازدە ساڵێکە تووشی نەخۆشی پارکنسۆن بووە) زۆر زووتریش وەك نووسەرێکی مەزن ئەستێرەکەی ورشەدارتر دەردەکەوت.

چەندین هاورێ داوامان لێی کردووە بیرەوەرییەکانی بنووسێتەوە، بەڵام ئەو وەك نەریتی خۆی، زۆردەبیستێت و بەکەمی بۆچوونی خۆی دەگۆڕێت، کاتێك لەناکاودا لەبری تۆمارکردنی بیرەوەرییەکانی، بە زەردخەنەوە، دەستنووسی (هونەری یادەوەری تۆمارکردن)ی خستە ژێردەستمانەوە. بە بۆچوونی ئێمە نووسەر لەم بەرهەمەشیدا مەبەستی پێکاوە. لای لە بابەتێکی بایەخدار و بە هەرمێنی سەردەم و لە کژی خۆیدا کردۆتەوە، ئەم کارەیشی وەك کارەکانی دیکەی ئەکادیمییانەن و بە تێروتەسەلییەوە هەڵسوکەوتی لەگەڵ بابەتەکەدا کردووە. وێڕای دەستخۆشی و پیرۆزبایی، چەند وردە سەرنجێکمان لە بارەی بەرهەمەکەیەوە هەیە:

بابەتەکەی بەزمانێکی زۆر چڕوپڕ تۆمار کردووە، لەوانەیە دەستی خوێنەری سادە و بنووسی سەرەتایی نەدات. ئەم بەرهەمەی بە پێچەوانەی ئەوانی دیکەی کەمتر هاوسەنگی تێدا بەدیدەکرێت، لە هەندێك شوێندا کورت بڕ و تیل نیگا دەربڕ و رەوهانە، لە شوێنی دیکەیشدا درێژدادڕ و بە کاوەخۆیە. وادەزانم ئەوەیشی پتر بە مەبەستی چارەسەری چڕ و پڕییەکەی کردبێت. دووبارە داواکارم بیرەوەرییەکانی ببینین.

دکتۆر ئازاد عوبێد ساڵح

زانکۆی سەلاحەددین ،کۆلێژی ئاداب، مێژوو.

هەولێر، ٢٠١٠/١٢/٢٥.